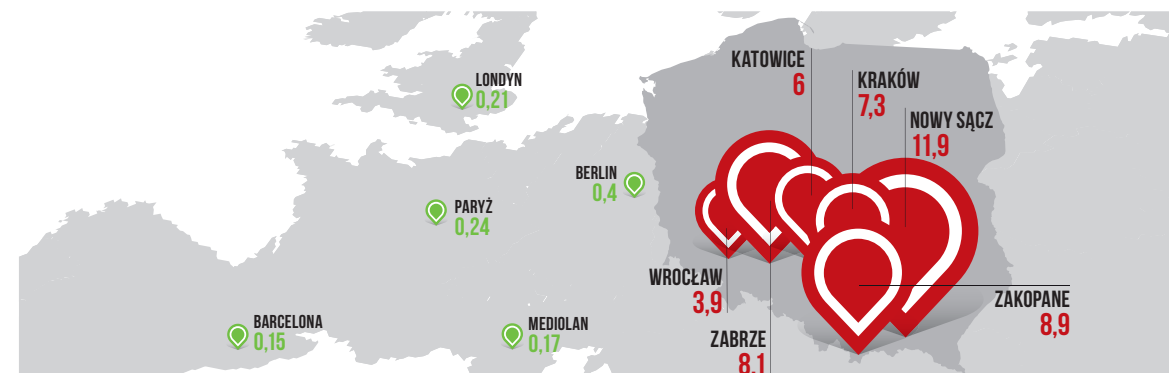

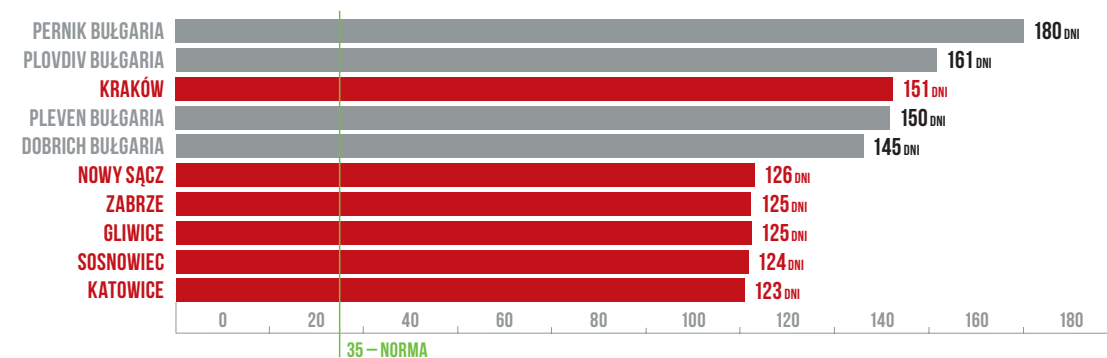
CO WIEMY O SMOGU?

INFORMOWANIE O ZANIECZYSZCZENIU POWIETRZA W POLSCE

Polska jest krajem o największym zanieczyszczeniu powietrza w całej Unii Europejskiej. Polskie miasta, miasteczka i wsie są silnie zanieczyszczone nie tylko pyłem, ale również innymi związkami rakotwórczymi. Z tego powodu każdego roku przedwcześnie umiera około 43 000 mieszkańców i mieszkańek naszego kraju. Oddychanie silnie zanieczyszczonym powietrzem zwiększa ryzyko wystąpienia między innymi: nowotworów, astmy, raka płuca, przewlekłej obturacyjnej choroby płuc, częstych infekcji dróg oddechowych, zawału serca, nadciśnienia tętniczego, choroby Alzheimera, udaru mózgu, bezpłodności, przedwczesnego porodu czy obumarcia płodu. Grupy najbardziej odczuwające negatywne skutki zanieczyszczenia powietrza to: dzieci, osoby starsze, osoby cierpiące z powodu schorzeń układu oddechowego i krwionośnego, kobiety w ciąży.

Wykres: Roczne stężenie benzo[a]pirenu w 2013 r. Norma 1 ng/m³. Dane Europejskiej Agencji Środowiska oraz Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska.

Wykres: Liczba dni z przekroczoną dzienną normą dla stężenia PM10 (50 µg/m³) w 2011r. Prawo zezwala na 35 takich dni w roku. Źródło: Dane Europejskiej Agencji Środowiska

Ten negatywny wpływ zanieczyszczonego powietrza na nasze zdrowie można obniżyć podejmując pewne kroki wtedy, gdy powietrze jest mocno zanieczyszczone. W takie dni należy ograniczyć

przebywanie na zewnątrz – nie uprawiać sportu na wolnym powietrzu, nie chodzić na spacer i nie wychodzić na nie z dziećmi. W trakcie wysokiego zanieczyszczenia lepiej nie wietrzyć mieszkań, za to warto włączyć oczyszczacz powietrza. Rekomenduje się też chodzenie w masce przeciwpyłowej.

Żeby jednak podjąć takie kroki mieszkańcy muszą wiedzieć czy danego dnia powietrze jest dobrej czy złej jakości. Niestety, w Polsce – kraju o najbardziej zanieczyszczonym powietrzu w całej Unii Europejskiej – dostęp do takich informacji jest bardzo ograniczony. W zasadzie osiągalne są one dla osób aktywnie poszukujących tego typu danych. Aby uległo to zmianie do informowania o zanieczyszczeniu powietrza musi zostać wykorzystanych jak najwięcej kanałów: Internet, radio, telewizja, gazety, portale, media społecznościowe, tablice ogłoszeń, tablice elektroniczne w przestrzeni publicznej, mailing i inne.

Co robić podczas wysokich stężeń zanieczyszczeń

JAK SKUTECZNIE INFORMOWAĆ O ZANIECZYSZCZENIU POWIETRZA?

W informowanie o zanieczyszczeniu powietrza powinny **aktywnie włączyć się gminy**. Wymogi w tym zakresie określają programy ochrony powietrza. Niestety ich zapisy są niejasne i gminy mogą odnosić wrażenie, że informowanie nie jest ich obowiązkiem (co potwierdzają liczne wypowiedzi tego typu ze strony gmin). Gminy są jak najbardziej predysponowane do informowania, gdyż są najbliższymi mieszkańcom i często posiadają własne nośniki informacji. Ich odpowiedzialność w tym względzie powinna być jasno określona w programach ochrony powietrza – gminy powinny być rozliczane z podejmowania działań informacyjnych.

Mieszkańcy powinni otrzymywać informacje o zanieczyszczeniu powietrza **codziennie** – nie tylko wtedy kiedy jest źle. Dzięki temu **wytworzony zostanie nawyk informowania**, a także rozbudzona zostanie potrzeba otrzymania tych informacji – podobnie jak w przypadku prognozy pogody.

Należy podawać informacje w sposób **przystępny** – nie ograniczać ich do suchych liczb. Prognoza zanieczyszczenia powinna jasno wskazywać czy jakość powietrza będzie dobra, umiarkowana czy zła, a także, co bardzo ważne, podawać **zalecenia odnośnie rekomendowanego zachowania**: unikanie spacerów, wysiłku na wolnym powietrzu, zamknięcie okien w mieszkaniu, zastosowanie masek przeciwpyłowych i oczyszczaczy powietrza, itp.

Do informowania należy wykorzystać:

- PORTALE I STRONY INTERNETOWE** gmin, urzędów wojewódzkich, urzędów marszałkowskich, wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska. Informacje te powinny znajdować się na stronach głównych, powinny przykuwać uwagę;
- gminne **PROFILE NA PORTALACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH**;
- lokalne i regionalne **PORTALE INTERNETOWE**;
- LOKALNĄ I REGIONALNĄ PRASĘ**: drukowanie prognoz zanieczyszczenia powietrza na dany dzień (tak robią już gazety krakowskie oraz wrocławskie);
- LOKALNE I REGIONALNE RADIO**: podawanie aktualnego stanu powietrza przy okazji informowania o pogodzie. Dobrym przykładem jest tu Radio Kraków, które kilka razy dziennie informuje o zanieczyszczeniu powietrza w Małopolsce;
- TELEWIZJA REGIONALNA I KRAJOWA**: podawanie aktualnego i prognozowanego na następny dzień stanu powietrza. Tu za przykład może służyć TVP Katowice, gdzie przy wieczornej prognozie pogody podawane są też prognozy zanieczyszczenia powietrza na następny dzień;
- TABLICE OGŁOSZEŃ W SZKOŁACH, PRZEDSZKOLACH, PRZYCHODNIACH I SZPITALACH**: po otrzymaniu informacji o złym stanie powietrza podmioty powinny ją upowszechnić na swoich tablicach ogłoszeń. To właśnie dzieci, osoby starsze oraz osoby chore są najbardziej narażone na odczuwanie negatywnych skutków zanieczyszczenia powietrza;
- PRZESTRZEŃ PUBLICZNA**: informacje o zanieczyszczeniu powietrza można podawać na gminnych tablicach elektronicznych, ekranach zamontowanych w tramwajach i autobusach czy tablicach wyświetlających rozkład jazdy komunikacji publicznej;
- W mniejszych miejscowościach dobrym sposobem informowania o wysokim zanieczyszczeniu powietrza (alarmie smogowym) mogą być **KOMUNIKATY GŁOSOWE** nadawane z samochodów z systemem nagłośniania.

Prognozy zanieczyszczenia powietrza powinny być podawane przez media publiczne (telewizja i radio – ośrodki ogólnopolskie i regionalne) wraz z prognozą pogody. Znacznie zwiększy to powszechność tych informacji.

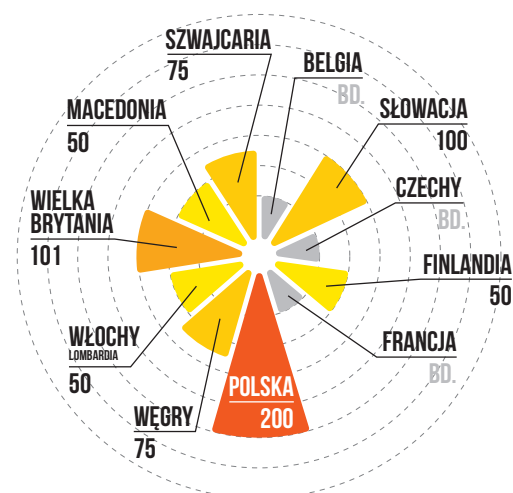
POLSKIE PROGI INFORMOWANIA I ALARMOWE NIE CHRONIĄ NASZEGO ZDROWIA

Najważniejszą zmianą jaka wymusi lepsze informowanie o zanieczyszczeniu powietrza jest obniżenie **progu informowania** dla pyłu PM10 – a więc wartości, od której powietrze uznawane jest za na tyle zanieczyszczone, aby rozpocząć szerokie powiadomianie społeczeństwa o potrzebie podjęcia działań ochronnych. Polski próg informowania społeczeństwa wynosi 200 µg/m³ i jest znacznie wyższy niż podobne progi ustalane w innych krajach UE. Dla porównania na Węgrzech jest to 75 µg/m³, na Słowacji 100 µg/m³, a w Wielkiej Brytanii 101 µg/m³.

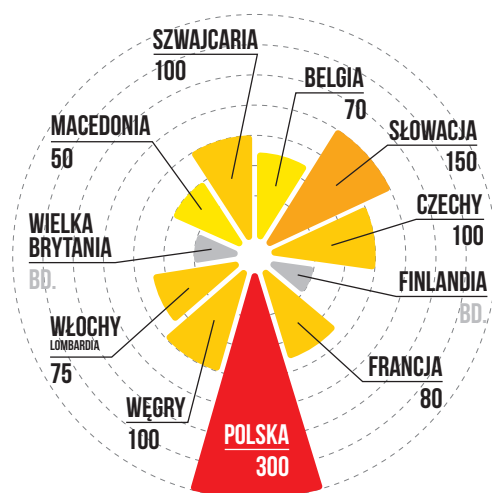
Równie duże różnice występują między Polską, a innymi krajami UE odnośnie **poziomu alarmowego** – a więc takiego poziomu zanieczyszczenia pyłem PM10, kiedy na danym terenie należy

wprowadzać działania krótkoterminowe mające na celu obniżenie zanieczyszczenia (zakaz palenia w kominkach, obniżenie temperatury w domach ogrzewanych piecami na węgiel lub drewno oraz ograniczenia w ruchu samochodowym). W Polsce alarm smogowy wprowadza się od stężenia pyłu PM10 równego 300 µg/m³, a w Czechach i na Węgrzech od 100 µg/m³. Zdrowie Polaków powinno być tak samo chronione jak zdrowie Francuzów, Czechów, Węgrów czy Anglików

POZIOMY INFORMOWANIA

POZIOMY ALARMOWE

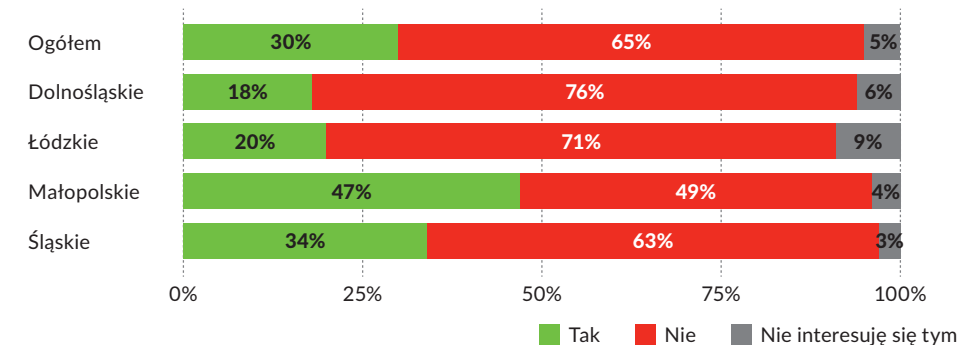

W Polsce społeczeństwo informowane jest o zanieczyszczeniu powietrza dopiero przy ekstremalnie wysokim stężeniu zanieczyszczeń. Działa to też w drugą stronę, przy wysokim zanieczyszczeniu, które jednak jest poniżej progu informowania, brak informacji o zanieczyszczeniu może powodować wrażenie, że jakość powietrza jest odpowiednia, choć w rzeczywistości jest zła.

INFORMOWANIE PRZEZ WOJEWÓDZKIE CENTRA ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO

Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada obowiązek informowania o zanieczyszczeniu powietrza na wojewódzkie centra zarządzania kryzysowego. Niestety, działania te mają raczej niski priorytet w ramach WCZK. W Regionalnym Systemie Ostrzegania, zarządzanym właśnie przez WCZK, informacje o przekroczeniu poziomu informowania oraz alarmowego ani nie są wyświetlane na specjalnym pasku w telewizji, ani nie są wysyłane mieszkańcom przez sms – choć możliwość taka istnieje.

Czy czuje się Pan(i) dobrze poinformowany(a) na temat aktualnego stanu jakości powietrza w Pana(i) miejscowości?

Często system rozsyłania informacji o wysokim zanieczyszczeniu po prostu nie działa – informacja utyka w powiatowych centrach zarządzania kryzysowego lub w urzędach gminy. Tym samym nie dociera ona na czas do przedszkoli, szkół czy szpitali.

PROGNOZY ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA

Niezmiernie ważne jest aby informowanie o zanieczyszczeniu powietrza było oparte o prognozy – tak abyśmy z wyprzedzeniem wiedzieli czy powietrze następnego dnia będzie dobrej czy złej jakości. Za ich przygotowanie powinna odpowiadać jedna z instytucji szczebla wojewódzkiego: wojewódzki inspektorat ochrony środowiska, wojewódzkie centrum zarządzania kryzysowego lub urząd marszałkowski. Niestety, nie we wszystkich województwach takie prognozy są sporządzane, przez co brakuje podstawowych informacji umożliwiających ochronę zdrowia. Prognozy zanieczyszczenia powietrza powinny być podawane wraz z prognozą pogody.

Prognoza powietrza dla miasta Nowy Sącz ze strony: <http://powietrze.malopolska.pl/prognozy/>. Serwis ten stanowi bardzo dobry przykład jak w jasny i przejrzysty sposób przekazywać informacje o zanieczyszczeniu powietrza, zarówno aktualnym, jak i prognozowanym.

Pełny raport dostępny na stronie: www.krakowskialarmsmogowy.pl/infoair

CO WIEMY O SMOGU?
INFORMOWANIE O ZANIECZYSZCZENIU POWIETRZA W POLSCE

